

Een fotograaf is allereerst ambachtsman

De vakbroeders kunnen er even mee uit de voeten. Deze bijvoorbeeld: 'Fotografie is één van die moderne vormen van creatieve luiheid zoals batikken, patch-work en jazz-ballet'. Of deze: 'Van alle mislukte kunstenaars zijn de fotografen het ergste'. En dan deze nog: 'Tegenwoordig is er nog een tussenweg voor lieden, van wie de ambitie groter is dan het talent, fotograaf worden'. Fotograaf Jan Heuff uit Kolham wordt er heet noch koud van. Ontspannen op een bank in de wijdse leefruimte van z'n boerenhofstee constateert hij nuchter: "Ik ben een ambachtsman." En na een korte pauze: "Maar wél een gedreven ambachtsman!"

Steun en Toeverlaat

door Jan J. Ritzema

Heuff houdt er niet van 'om als kunstenaar geëfficiëerd te worden'. Noemt als recent voorbeeld de expositie Semsline Imagenair in het Streekhistorisch Centrum in Stadskanaal. Samen met Harry Cock, Sake Elzinga, John Stoel en Karel Zwaneveld presenteert de Kolhamster er een serie foto's. Geprojecteerd op het voormalige Bourtangere Moor. "Ben je inen in de ogen van velen weer een kunstenaar. Daar word ik altijd een beetje ongemakkelijk van. Fotografie is wel een creatieve en kunstzinnige uiting, doch om het nou direct als kunst te bstepelen en je daardoor als kunstenaar te presenteren gaat mij toch wel wat te ver. Naar mijn gevoel kent het vak heel duidelijk twee stromingen. Aan de ene kant de groep die het echt als kunst ziet. Ook steevast in de slag is met een bepaalde collectie foto's met het doel om te exposeren. Daar tegenover de fotografen die puur ambachtelijk bezig

zijn. In opdracht. Exposeren komt bij hen uit een geheel andere invalshoek. In de trant van: goh zeg, je hebt van die mooie foto's gemaakt, waarom stel je ze niet ten toon. Doe er eens wat mee."

Zonder een stevige commerciële ondergrond kan een beroeps-fotograaf het - volgens Heuff - schudden. "Je kunt hele mooie en goede foto's maken, maar je moet ze wél aan de man brengen. Heel wat collega's zijn erop gestrand. Leverden schitterend werk, maar misten de capaciteiten om ze te verkopen. Je moet wel degelijk de weg weten. Als je het vak beroepsmatig uitvoert en er je boterham mee wilt verdienen is commercie van het grootste belang." "Een foto moet een stuk emotie oproepen. Een aantrekkende werking hebben. Een soort eye-catcher. Een bepaalde herinnering wakker maken. Daarbij laat ik in het midden of het creatieve of artistieke waarde

■ Jan Heuff wil de openheid en de ruimte van het Groninger landschap behouden.
© NvhN/Wladimir van der Burgh

heeft. Laat ik aan de beschouwer over." Fotografie was al vroeg de kapstok waar Jan Heuff zijn bestaan aan wilde ophangen. "Op school was ik de enige die wist wat hij wilde worden. Het sprak mij al vroeg aan. Van mijn liefhebberij mijn broodwinning maken. Ik begon bij Steenmeijer in Groningen. De Herestraat. Een zeer gerenommeerd bedrijf. Trouwreportages. Aan de lopende band. We werkten met zeven fotografen in de buitendienst. Op vrijdag had je vaak tientallen reportages. Steenmeijer was een begrip. Kwam je in de provincie, stond de trouwfoto van vader en moeder en van opa en oma op de schoorsteenmantel. En onveranderd gemaakt door Steenmeijer. Ik was er echter vrij gauw op uitgekeken. 't Werk was heel beperkt. Ik ben als volontair - dat heette toen nog zo - over gestapt naar John Stoel. Eerst in de Sledemennerstraat en daarna in de Lutkenieuwstraat. Van hem heb ik veel opgestoken. Ook de relatie met de opdrachtgevers.

Zijn wereld heb ik leren kennen. Daar kreeg ik ook snel het belang van commercieel denken door. We hadden veel gelijkgerichte interesses. Het Waddengebied. Hij heeft me wegwijs gemaakt in het vak." Ondertussen is Jan Heuff reeds vele jaren 'eigen ondernemer'.

"Aanvankelijk werkte ik veel voor reclamebureau's. Naderhand pakte ik andere dingen op. Ik kon er mijn ei beter in kwijt. De Wadden, het landschap, de watersport. Ik kon daar wat aan toe voegen. Ik ben gaan schrijven; al is de fotografie onbetwist nummer één gebleven. Vijfentwintig jaar terug werd het mooie dikke Waddenboek uitgegeven, Ik had er heel veel foto's voor gemaakt. Slechts een gering aantal werd gebruikt. Dat vond ik bijzonder jammer. Dan ga je wegen zoeken: kan ik het niet zo regelen, dat mijn foto's wél gepubliceerd worden. Een compleet product is dan snel het gevolg." In zesenzeventig leidde het tot de presentatie van 'Toervaren op de Wadden'. Ge-

volgd door 'Vaarwijzer voor de Waddenzee' (in '85 en reeds zo'n tienduizend van verkocht), 'Vaarwijzer voor de Duitse Wadden' ('89) en 'Waddenalmanak' ('93). Tussentijds startte de ondernemende 'plaatjesmaker' met de luxueuze uitgave 'Terschelling Magazine' (viermaal per jaar), een soortgelijke editie over Vlieland en het Schiermonnikoog Journaal. Goed florerende tijdschriften. "Een stap-na-stap ontwikkeling. Je begint met de foto's, gaat erbij schrijven en - omdat je het in eigen hand wil houden - komt het uitgeven er later nog eens bij." Een kwart eeuw actieve fotografie hield in, dat het werkterrein van Heuff ingrijpend veranderde. "Ik kijk nog steeds met hetzelfde oog naar mijn onderwerpen. Maar die zijn terdege anders dan ze eerder waren. Het landschap wijzigt. Het Groninger landschap zelfs heel ingrijpend. Hoogspanningskabels, ligboxstallen, voeder-silo's. Er is tegenwoordig altijd wel een storende factor. Je moet het accepteren. Alle dorpen hebben nieuwbouwwijken. Het oorspronkelijke beeld wordt er volledig door weggeveegd. Wat ik echt een plaag vind, zijn al die bossen die uit de grond schieten. In het kader van de braaklegging en andere landbouwwegelingen. Doodzonde. Je moet de openheid en de ruimte houden. Kilometers ver weg kunnen zien. Zichtlijnen worden alsmaar meer doorbroken. Ik wil de toren van Slochteren en Schildwolde kunnen zien. En als ze nu nog die bomen wat her en der plantten, maar nee, kaarsrechte voren. Zo'n plantmachine kan alleen maar recht door. Kilometers lange padjes. Allemaal rijtjes. Voor een fotograaf in het begin hele mooie lijnen, maar als ze boven de horizon uitkomen, wordt het rampzalig!"